

Sygnatura akt XVIII C 1670/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 26 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Tomasz Józkowiak

Protokolant: Starszy protokolant sądowy Anita Kubale-Bacha

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2017 r., w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank (...) SA z siedzibą w W.

przeciwko W. Ł.

o zapłatę

1. oddała powództwo,
2. przyznaje radcy prawnemu S. K. (Kancelaria Radcy Prawnego ul. (...), P.) kwotę 17.712 zł (siedemnaście tysięcy siedemset dwanaście złotych) z VAT tytułem wynagrodzenia za pełnienie obowiązków kuratora ustanowionego dla pozwanego,
3. nakazuje ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 3.099,20 zł (trzy tysiące dziewięćdziesiąt dziewięć złotych i dwadzieścia groszy).

/-/ SSO Tomasz Józkowiak

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym do tutejszego sądu w dniu 15 marca 2016 r. powód (...) Bank (...) SA z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego W. Ł. na swoją rzecz kwoty 491.615,07 zł, na którą składają się następujące należności:

- a) 469.035,90 zł z tytułu kapitału kredytu,
- b) 2.586,98 zł z tytułu odsetek umownych, naliczonych zgodnie z Regulaminem od kwoty kapitału kredytu za okres od dnia 26 listopada 2014 r. do dnia rozwiązania umowy, tj. do dnia 7 lipca 2015 r.,
- c) 267 zł z tytułu opłat naliczonych zgodnie z Regulaminem oraz (...) Bank (...) SA,
- d) 19.725,19 zł z tytułu odsetek ustawowych naliczonych od kwoty kapitału kredytu za okres od dnia następnego po dniu rozwiązania umowy, tj. od dnia 8 lipca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia wystawienia wyciągu z ksiąg banku.

Powód wniósł jednocześnie o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 491.615,07 zł od dnia następnego po dniu wystawienia wyciągu z ksiąg banku, tj. od dnia 19 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Na wstępie powód wyjaśnił, że na skutek przejęcia przez powoda spółki (...) SA poprzez przeniesienie na powoda całego majątku tej spółki, przeszły na niego prawa i obowiązki tej spółki. Dalej powód wskazał, że w dniu 10 marca 2008 r. zawarł z pozwanym umowę o kredyt hipoteczny nr (...), na podstawie której powód zobowiązał się do udzielenia pozwanemu kredytu. Jako, że pozwany nie wywiązywał się należycie ze swoich zobowiązań, powód w dniu 28 maja 2015 r. przesłał pod ostatni znany mu adres pozwanego wypowiedzenie umowy kredytu hipotecznego nr (...). Powód wyjaśnił, że umowa uległa rozwiązaniu, a jego roszczenie stało się wymagalne. Dalej powód podał, że w dniu 18 stycznia 2016 r., na podstawie art. 95 § 1 Prawa bankowego, sporządził wyciąg z ksiąg rachunkowych będący podstawą roszczenia i wyjaśnił jakie kwoty składają się na dochodzone roszczenie. Powód podał, że w dniu 15 lutego 2015 r. skierował do pozwanego przedsądowe wezwanie do zapłaty, wyznaczając mu dodatkowy termin na spełnienie świadczenia, ale pozwany nie uregulował całości dochodzonego roszczenia. (k. 2-6)

W piśmie procesowym z dnia 18 kwietnia 2016 r., doprecyzowanym pismami z dnia 16 maja 2016 r. i 7 czerwca 2016 r., powód cofnął pozew w zakresie punktów 2. i 3. pozwu, tj. co do kwot:

a) 2.586,98 zł z tytułu odsetek umownych, naliczonych zgodnie z Regulaminem od kwoty kapitału kredytu za okres od dnia 26 listopada 2014 r. do dnia rozwiązania umowy, tj. do dnia 7 lipca 2015 r.,

b) 267 zł z tytułu opłat naliczonych zgodnie z regulaminem oraz (...) Bank (...) SA,

jak również w zakresie odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od ww. kwot.

Jednocześnie powód wskazał, iż aktualnie wnosi o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 488.761,09 zł, na którą składają się następujące należności:

1) kwota 469.035,90 zł z tytułu kapitału kredytu,

2) kwota 19.725,19 zł z tytułu odsetek ustawowych w wysokości 8% w skali roku, naliczonych od kwoty kapitału kredytu, tj. 469.035,90 zł od dnia następnego po dniu rozwiązania umowy, tj. od dnia 8 lipca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie w wysokości 7% w skali roku od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia wystawienia wyciągu z ksiąg banku (tj. do dnia 18 stycznia 2016 r.)

wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 488.761,09 zł naliczonymi od dnia następnego po dniu wystawienia wyciągu z ksiąg banku tj. od dnia 19 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty. (k. 58, 64, 69)

Postanowieniem z dnia 17 czerwca 2017 r. sąd umorzył postępowanie w zakresie żądań zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda:

a) kwoty 2.586,98 zł tytułem odsetek umownych (pkt 2. pozwu) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 19 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,

b) kwoty 267 zł tytułem opłat (pkt 3. pozwu) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 19 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty. (k. 71)

Zarządzeniem z dnia 22 grudnia 2016 r. przewodniczący ustanowił kuratora dla pozwanego, którego miejsce pobytu nie jest znane. (k. 136)

W odpowiedzi na pozew z dnia 24 stycznia 2017 r. ustanowiony w sprawie dla pozwanego W. Ł. kurator wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów wynagrodzenia kuratora według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany podniósł nieważność umowy z dnia 10 marca 2008 r. z uwagi na jej niezgodność z obowiązującym prawem, wskazując, że zawarte są w niej klauzule abuzywne, umowa ta narusza prawa konsumenta, normy współżycia społecznego i dobrych obyczajów, wprowadza pozwanego w błąd oraz przerzuca na konsumenta

ryzyka związane z prowadzoną przez bank działalnością gospodarczą. Pozwany zakwestionował, iż zawarł umowę kredytu hipotecznego, że skorzystał z kredytu, że otrzymał kredyt, że kredyt został uruchomiony, że osoby podpisujące umowę były umocowane do działania w imieniu powoda (pозwany podniósł, iż powód nie wykazał, że A. B. i A. Ś. były upoważnione do zawierania umowy w imieniu powoda), iż nie spłacił zaciągniętego kredytu, iż posiada jakiegokolwiek zobowiązania wobec powoda, istnienie długu, wypowiedzenie umowy przez powoda, w tym wypowiedzenie zgodne z umową z uwagi na nieterminową spłatę kredytu, wysokość roszczenia, odsetek oraz sposób ich naliczenia, datę wymagalności roszczenia wskazaną przez powoda. (k. 158-159)

W piśmie procesowym z dnia 14 marca 2017 r. powód podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko. Odnosząc się do zarzutu niezawarcia umowy powód wskazał, że pozwany przez 7 lat wykonywał zobowiązania wynikające z umowy. Powód podniósł także, że A. Ś. i A. B. byli umocowani do zawarcia umowy z powodem - numery udzielonych im pełnomocnictw widnieją przy ich podpisach na umowie, powód mógł w każdej chwili wnieść o doręczenie mu stosownego upoważnienia. Ponadto powód powołał się na art. 97 k.c. oraz art. 103 § 2 k.c. Dalej powód podniósł, że skoro umowa była zawarta w Polsce, to w związku z tym przeliczanie rat kredytu na walutę obcą jest bezzasadne. Powód wyjaśnił także, iż w § 2 umowy wskazano walutę, którą indeksowany jest kredyt, zaś sam fakt związanego z indeksacją ryzyka jest oczywistym następstwem kredytu zawartego w walucie obcej. Powód podniósł, że w chwili zawarcia umowy wzrost wartości franka szwajcarskiego był niemożliwy do przewidzenia, nadto, iż jeden z załączników do umowy stanowi oświadczenie kredytobiorcy o świadomości ryzyka związanego z zaciągnięciem kredytu w obcej walucie. Powód wyjaśnił także, że wskazanie w wypowiedzeniu z dnia 28 maja 2015 r. kwoty zadłużenia w walucie obcej miało na celu ułatwienie obliczenia jej wysokości w dniu wymagalności - w związku ze zmiennym kursem waluty wskazanie kwoty zadłużenia w złotych byłoby niemiarodajne, gdyż ulegałaby ona ciągłej zmianie wraz ze zmianami kursu franka. Odnosząc się do podnoszonego przez pozwanego wzrostu zadłużenia, które przekracza o ok. 70% pierwotną kwotę kredytu, powód podniósł, że pozwany decydując się na zawarcie umowy indeksowanej kursem franka szwajcarskiego musiał zdawać sobie sprawę z możliwości wzrostu należnego zobowiązania oraz przywołał wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r. (wydany w sprawie o sygnaturze I CSK 1049/14). Powód wskazał, że przeliczanie kwoty kredytu na walutę obcą jest istotą kredytu indeksowanego obcą walutą, a ryzyko zmiany kursu jest jego oczywistą konsekwencją. Powód podniósł także, iż przy obliczaniu wartości przedmiotu sporu uwzględnił część spłaconego już przez pozwanego zadłużenia (na dowód czego przedłożył historię spłat kredytu). Dalej odnosząc się do zarzutów pozwanego, iż umowa zawiera liczne klauzule niedozwolone pozwany wyjaśnił, że sposób zmiany oprocentowania był znany pozwanemu w chwili podpisywania umowy i nie był przez niego kwestionowany. Pozwany wyjaśnił, że samo zastrzeżenie zmiennej stopy procentowej nie stanowi klauzuli abuzywnej, nie stanowi jednostronnej zmiany umowy i jest dopuszczalne przy zachowaniu warunków wskazanych w art. 76 prawa bankowego, a powód dochował tych warunków w stosunku do pozwanego. Powód podniósł także, iż Regulamin kredytu hipotecznego jasno wskazywał, iż zaległość w spłacie zobowiązania może być powodem wypowiedzenia umowy. W kwestii obowiązku informowania powoda o zmianie miejsca pobytu oraz wypowiedzenia umowy powód przywołał wyrok Sądu Najwyższego wydany w dniu 8 września 2016 r. w sprawie o sygn. akt: II CSK 750/15. Ponadto zdaniem powoda, mając na uwadze, że ostatnia wpłata pozwanego miała miejsce w dniu 26 marca 2015 r., a rozwiązanie umowy nastąpiło dopiero w dniu 7 lipca 2015 r., trudno uznać by wypowiedzenie nastąpiło w sytuacji nieznacznego opóźnienia w spłacie kredytu. Odnosząc się do zarzutu pozwanego, że w chwili wypowiedzenia umowy miała miejsce nadpłata powód, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r. (wydany w sprawie I CSK 1049/14) oraz z dnia 25 marca 2011 r. (wydany w sprawie IV CSK 377/10) podniósł, że przeliczenie kwoty kredytu na walutę obcą jest istotą kredytu indeksowanego obcą walutą, ryzyko zmiany kursu jest jego oczywistą konsekwencją i w związku z tym pozwany decydując się na zawarcie umowy indeksowanej kursem franka szwajcarskiego musiał zdawać sobie sprawę z możliwości wzrostu należnego zobowiązania. (k. 176-181)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 10 marca 2008 r. (...) SA Oddział w Polsce, reprezentowany przez pełnomocników A. B. oraz A. Ś. (pełnomocnictwa nr R/858/08 oraz R/859/08), zawarł z pozwanym W. Ł. umowę o kredyt hipoteczny nr (...). Mocą tej umowy bank udzielił pozwanemu kredytu w kwocie, na cel i na warunkach określonych w tej umowie, a

pozwany zobowiązał się do korzystania z tego kredytu na warunkach określonych w umowie i w Regulaminie oraz do zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami, opłatami, prowizjami i innymi kosztami w terminach spłaty określonych w umowie.

Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji pozwanego kwotę 290.000 zł na zakup lokalu nr (...), położonego w P., przy ul. (...), dla którego prowadzona jest księga wieczysta (...). Kredit był indeksowany do waluty obcej CHF. Okres kredytowania wynosił 420 miesięcy. Pozwany zobowiązał się także do zapłaty prowizji od udzielenia kredytu w wysokości 2.320 zł.

Kredit był oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia umowy wynosiła 4,00333% w stosunku rocznym. Zmienna stopa procentowa ustalana była jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) oraz stałej marży banku w wysokości 1,20 punktów procentowych. Oprocentowanie kredytu miało ulegać zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF), a szczegółowe zasady naliczania odsetek, ustalania wysokości oprocentowania oraz zasady zmiany oprocentowania wskazano w Regulaminie.

Zgodnie z umową kredytu bank był uprawniony do pobierania opłat i prowizji określonych w Taryfie oprocentowania, opłat i prowizji dla kredytów hipotecznych. Bank zastrzegł sobie prawo do zmiany wysokości opłat i prowizji w sytuacjach określonych w Regulaminie.

Odsetki od kredytu naliczane były codziennie od bieżącego salda zadłużenia, przy założeniu, że rok ma 365 dni, a miesiąc rzeczywistą ilość dni. Odsetki od kredytu naliczane były od dnia uruchomienia kredytu. Odsetki od zadłużenia przeterminowanego naliczane były od przeterminowanego kapitału kredytu, który nie został spłacony przez kredytobiorcę w terminie - począwszy od dnia wymagalności do dnia poprzedzającego dzień spłaty włącznie. Od dnia rozwiązania umowy, powód miał prawo stosować oprocentowanie od zadłużenia przeterminowanego w stosunku do całkowitej wymagalnej kwoty, obejmującej w szczególności kapitał kredytu, odsetki oraz inne należności wynikające z umowy. Oprocentowanie od zadłużenia przeterminowanego miało charakter zmienny i jego wysokość ustalała była przez bank w aktualnej taryfie oprocentowania, opłat i prowizji dla kredytów hipotecznych udzielanych przez bank. Bank był uprawniony do zmiany wysokości oprocentowania z zastrzeżeniem § 15 ust. 5-6 postanowień Regulaminu.

Środki z kredytu zostały pozwanemu wypłacone na podstawie wystawionej przez pozwanego dyspozycji wypłaty.

dowód:

- umowa o kredyt hipoteczny nr (...) - k. 18-23,
- pełnomocnictwo - k. 24-25,
- oświadczenie kredytobiorcy o ustanowieniu hipoteki kaucyjnej - k. 26,
- oświadczenie kredytobiorcy - k. 27,
- regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) k. 28-36,
- dyspozycja wypłaty środków z kredytu hipotecznego - k. 37,
- oświadczenie banku o udzieleniu kredytu - k. 38

Komisja Nadzoru Finansowego w dniu 29 sierpnia 2011 r. wydała decyzję (znak: DLB/LBI/700/57/40/11/AK) zezwalającą na utworzenie przez (...) SA z siedzibą w A. (Grecja) banku w formie spółki akcyjnej pod firmą (...) Spółka Akcyjna.

W dniu 19 września 2011 r. (...) Spółka Akcyjna została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy pod nr

(...). Tym samym, (...) Spółka Akcyjna jako bank krajowy wstąpiła z mocy prawa (art. 42e ust 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. prawo bankowe) z chwilą wpisania do rejestru przedsiębiorców we wszystkie prawa i obowiązki (...) SA związane z działalnością oddziału w Polsce.

Postanowieniem z dnia 23 września 2011 r. Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w sprawie o sygn. akt WA.XII NS-REJ.KRS/(...), wykreślił (...) SA Oddział w Polsce w W. z Krajowego Rejestru Sądowego.

(...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w dniu 31 grudnia 2012 r. połączyła się ze spółką (...) Spółka Akcyjna w trybie przepisu art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h.

dowód:

- wyciąg z decyzji Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 29 sierpnia 2011 r. - k. 17,
- odpis (...) SA - k. 15-16,
- oświadczenie (...) SA o wstąpieniu w prawa i obowiązki (...) SA oddział w Polsce - k. 16v,
- postanowienie Sądu Rejonowego dla m. st. W W. z dnia 23 września 2011 r. o wykreśleniu z (...) SA oddział w Polsce - k. 17v,
- odpis (...) SA - k. 8-14

Pismem z dnia 28 maja 2015 r. powód wypowiedział pozwanemu opisaną wyżej umowę kredytu hipotecznego w związku z nieterminową spłatą kredytu, odsetek i innych należności wynikających z umowy kredytowej z zachowaniem trzydziestodniowego okresu wypowiedzenia. W piśmie wskazano, że wraz z upływem okresu wypowiedzenia całość zadłużenia wynikającego z tej umowy zostanie postawiona w stan natychmiastowej wymagalności, w konsekwencji czego pozwany będzie zobowiązany do spłaty kwoty kredytu wynoszącej według stanu na dzień sporządzenia pisma 113.906,37 CHF bez dodatkowego wzywania do zapłaty.

Przesyłkę zawierającą przedmiotowe pismo powód skierował do pozwanego na adres: (...), (...)-(...) T.. Przesyłka ta nie została doręczona pozwanemu.

dowód:

- wypowiedzenie umowy kredytu hipotecznego nr (...) wraz z potwierdzeniem nadania i odbioru - k. 39-44

Według ksiąg rachunkowych banku pozwany ma zapłacić powodowi z tytułu umowy kredytu hipotecznego nr (...) według stanu na dzień 18 stycznia 2016 r. kwotę 491.615,07 zł, w tym kwotę 469.035,90 zł z tytułu kapitału kredytu, kwotę 2.586,98 zł z tytułu odsetek umownych, naliczonych zgodnie z Regulaminem od kwoty kapitału kredytu za okres od dnia 26 listopada 2014 r. do dnia rozwiązania umowy, tj. do dnia 7 lipca 2015 r., kwotę 267,00 zł z tytułu opłat naliczonych zgodnie z Regulaminem oraz (...) Bank (...) SA, kwotę 19.725,19 zł z tytułu odsetek ustawowych naliczonych od kwoty kapitału kredytu za okres od dnia następnego po dniu rozwiązania umowy, tj. od dnia 8 lipca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia wystawienia wyciągu z ksiąg banku.

dowód:

- wyciąg z ksiąg bankowych nr (...)/2016 - k. 45-46,
- pełnomocnictwo D- (...) - k. 47

Pismem z dnia 15 lutego 2016 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 493.863,86 zł wynikającej z umowy o kredyt hipoteczny w nieprzekraczalnym terminie do dnia 21 lutego 2016 r.

dowód:

- przedsądowe wezwanie do zapłaty wraz z potwierdzeniem nadania - k. 48-50

Przedstawiony stan faktyczny sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów, które uznał za wiarygodne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Dochodzone pozewem roszczenie wynikało z umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 10 marca 2008 r. Powód podnosił, że pozwany zaprzestał spłaty tego kredytu, co legło u podstaw wypowiedzenia mu tejże umowy i zaktualizowało uprawnienie powoda do dochodzenia zapłaty zaległego kapitału i odsetek.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

W odpowiedzi na pozew pozwany zakwestionował, by zawarł objętą postępowaniem umowę kredytu. Zarzut ten nie był jednak zasadny. Na dokumencie umowy kredytu złożonym do akt widnieje bowiem podpis pozwanego (pozwany nie kwestionował, by podpis ten należał do niego), co nakazywało przyjąć, że przedmiotowa umowa została zawarta przez pozwanego. Należy przy tym podkreślić, że umowa kredytu stanowi dokument prywatny, a w konsekwencji to pozwanego, z uwagi na treść przepisu art. 253 k.p.c., obciążał ciężar wykazania, że oświadczenie w niej zawarte nie podchodzi od pozwanego, w szczególności zaś, że podpis pod tą umową nie należy do pozwanego. Pozwany obowiązkowi temu jednak nie sprostał.

Pozwany podniósł dalej, że kwestionuje, by „skorzystał z kredytu”. Należy podkreślić, że okoliczność faktycznego wykorzystania środków z kredytu nie ma znaczenia dla obowiązku spłaty zobowiązania. Nawet, gdyby uznać, że kredytobiorca nie wykorzystał kredytu w sposób przewidziany umową, nie zwalania go to w żadnym razie z obowiązku spłaty zobowiązania. W realiach rozpoznawanej sprawy należy jednak podkreślić, że z § 2 umowy kredytu wynika, iż był on przeznaczony na zakup nieruchomości lokalowej w P., przy ul. (...). Z elektronicznej księgi wieczystej prowadzonej dla tego lokalu ((...)) wynika, że pozwany nabył prawo własności tego lokalu, co pośrednio potwierdza, iż wykorzystał on kredyt zgodnie z jego przeznaczeniem. Nie był przy tym zasadny zarzut pozwanego, że nie otrzymał kredytu, gdyż nie został on uruchomiony. Już choćby przedstawiona wyżej okoliczność pośrednio potwierdza, że kredyt został uruchomiony, a środki z niego postawiono pozwanemu do dyspozycji. Na potwierdzenie powyższego powód przedstawił również dokument dyspozycji wypłaty środków z kredytu podpisany przez pozwanego (k. 37). Co więcej, ze złożonej przez powoda i niekwestionowanej przez pozwanego historii spłaty kredytu (k. 183-190) wynika, że pozwany przez kilka lat spłacał kredyt, co potwierdza, że musiał on zostać uruchomiony. Nie sposób jest bowiem wyobrazić sobie, by kredytobiorca dokonywał na rzecz banku spłaty kredytu, którego mu nie przyznano.

W tym miejscu wskazać należy, że choć w odpowiedzi na pozew pozwany podniósł, iż kwestionuje przedstawione przez powoda dokumenty prywatne, to jednak w żaden sposób nie wyjaśnił przyczyn, dla których to czyni. W konsekwencji, tak ogólny jedynie zarzut nie mógł okazać się skuteczny.

Pozwany kwestionował również, by osoby podpisujące umowę kredytu były umocowane do działania w imieniu banku oraz podnosił, że powód nie wykazał by A. B. i A. Ś. byli upoważnieni do zawarcia takiej umowy. Odnosząc się do tak skonstruowanego zarzutu należy wskazać, że zgodnie z art. 95 k.c., z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych albo wynikających z właściwości czynności prawnej, można dokonać czynności prawnej przez

przedstawiciela. Czynność prawna dokonana przez przedstawiciela w granicach umocowania pociąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego.

Przepis ten reguluje instytucję przedstawicielstwa, nazywanego także zastępstwem bezpośrednim. Instytucja ta umożliwia przedstawicielowi dokonywanie w granicach umocowania, czynności prawnych z bezpośrednim skutkiem dla reprezentowanego (zastępowanego).

Według przyjętej w polskiej nauce teorii reprezentacji przedstawiciel, jako zastępca bezpośredni, działając w imieniu i na rachunek zastępowanego składa własne oświadczenie woli. Aby działanie przedstawiciela wywołało skutek bezpośrednio dla reprezentowanego, spełnione zostać muszą trzy warunki: (1) działanie przedstawiciela musi mieć charakter czynności prawnej i nie może być to czynność, której dokonanie przez przedstawiciela jest wyłączone, (2) czynność musi pozostawać w granicach umocowania, (3) przedstawiciel musi ujawnić podmiotowi, któremu składa oświadczenie woli swoje przedstawicielstwo.

Przepis art. 97 k.c. stanowi natomiast, że osobą czynną w lokalu przedsiębiorstwa przeznaczonym do obsługi publicznosci poczytuje się w razie wątpliwości za umocowaną do dokonywania czynności prawnych, które zazwyczaj bywają dokonywane z osobami korzystającymi z usług tego przedsiębiorstwa.

Przepis ten zawiera regułę interpretacyjną, za pomocą której ustawa chroni zaufanie zawierających umowy z przedsiębiorstwem klientów co do tego, że czynne w jego lokalu osoby są umocowane do zawierania takich umów, jakie zwykle zawierane są w tym lokalu. Według tej reguły, adresowanej przede wszystkim do klienteli, a dopiero pośrednio do sądu, każdy, kto zawarł umowę z taką osobą, może spodziewać się, że jej skutki prawne powstaną bezpośrednio dla przedsiębiorstwa (przedsiębiorcy), chyba że z całokształtu okoliczności towarzyszących zawarciu tej umowy wynika w sposób niewątpliwy, że osoba ta nie ma umocowania do zawierania takich umów. Przedsiębiorca zatem, w którego interesie leży zapobieżenie skutkowi prawnemu działań takiej osoby (czyli powstaniu umowy wiążącej przedsiębiorcę), musi tworzyć sytuacje, z których jasno wynikałoby, że dana osoba nie jest umocowana do zawierania umów w jego imieniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 1997 r., III CKN 160/97).

Należy zgodzić się z uwagą pozwanego, że powód nie złożył w toku procesu pełnomocnictw dla osób, które w imieniu banku podpisały z pozwanym umowę kredytu hipotecznego, której dotyczy niniejsze postępowanie. Sąd uznał jednak, że skoro umowa ta została podpisana w placówce banku, to bez wątplenia wspomniane osoby były osobami czynnymi w lokalu przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 97 k.c. W konsekwencji przedmiotowa umowa wywołała skutki dla powoda, czego ten zresztą nie kwestionował. Podjęte dalej po podpisaniu umowy przez bank czynności, takie jak w szczególności wypłata kredytu pozwanemu, naliczenie rat kredytu i dokonywanie jego obsługi, stanowią oczywiste potwierdzenie, że przedmiotowa umowa została zawarta przez bank w sposób ważny i skuteczny. Oceny tej nie może zaś zmienić okoliczność, że w toku procesu nie zostały złożone właściwe pełnomocnictwa dla osób podpisanych pod umową w imieniu banku.

Pozwany kwestionował również istnienie długu (w tym, by nie spłacił zaciągniętego kredytu i w związku z tym posiadał jakiegokolwiek zadłużenie). W związku z tym zarzutem należy zwrócić uwagę, że powód złożył do akt sprawy dokument - historię spłaty kredytu (k. 183-190), który nie był przez pozwanego kwestionowany (jak to już wcześniej wskazano ogólne jedynie zakwestionowanie przez pozwanego wszystkich dokumentów prywatnych nie było skuteczne). Jak należy z niego wnioskować wpłaty były dokonywane przez pozwanego do marca 2015 r. Pozwany, mimo że to na nim z uwagi na treść art. 6 k.c. spoczywał w tym zakresie ciężar dowodu, nie wykazał, by dokonywał spłaty rat również w późniejszym okresie. Dla sądu zrozumiałym jest, że kurator pozwanego, który nie ma z pozwanym kontaktu mógł mieć utrudnioną możliwość pozyskania dokumentów w postaci dowodów wpłaty, niemniej jednak okoliczność ta nie wyłącza obowiązków dowodowych strony pozwanej we wskazanym zakresie. Procesowo należało zatem przyjąć, że to pozwany nie wykazał, by w sposób terminowy i w pełnej wysokości regulował swoje zobowiązania z tytułu zawartej umowy kredytu. Sąd zwrócił jednak uwagę na pewną doniosłą okoliczność, która umknęła stronie pozwanej. Otóż, z § 7 ust. 1 pkt 1 objętej pozwem umowy kredytu wynika, że jako zabezpieczenie spłaty kredytu ustanowiono zabezpieczenie w postaci hipoteki kaucyjnej do kwoty 580.000 zł na nieruchomości lokalowej, dla której prowadzona

jest księga wieczysta (...). Analiza pełnej treści tejże księgi wieczystej prowadzi do konstatacji, że hipoteka ta została ustanowiona, niemniej jednak w 2016 r. została ona wykreślona na podstawie zgody udzielonej przez powoda. Sam zaś lokal, dla którego księga ta jest prowadzona został w tym samym czasie sprzedany przez pozwanego. I choć przyczyny dla których bank zgadza się na wykreślenie hipoteki mogą być różnorakie, to jednak najczęstszą z nich jest dokonanie spłaty zadłużenia, którą hipoteka ta zabezpiecza. Działanie banku, który rezygnuje z zabezpieczenia pomimo braku spłaty zadłużenia byłoby bowiem ekonomicznie nieuzasadnione. Powyższe wzbudzało wątpliwości co do tego, czy kredyt rzeczywiście nie został spłacony przez pozwanego. W oparciu o materiał dowodowy sprawy nie można było tego jednak jednoznacznie przesądzić i kwestia ta wymagałaby dalszego wyjaśnienia. Nie było to jednak konieczne, albowiem wywiedzione powództwo i tak podlegało oddaleniu z przyczyn, o jakich mowa poniżej.

Pozwany podnosił, iż nie może być obciążany negatywnymi konsekwencjami niezajomości jego miejsca pobytu przez powoda i wskazywał, że § 12 umowy kredytu zawiera niedozwoloną klauzulę umowną.

W umowie kredytu zapisano, że korespondencję uważa się za doręczoną po upływie 7 dni od daty wysłania na ostatni podany przez kredytobiorcę adres do korespondencji (§ 12 ust. 2 umowy kredytu). Pozwany podnosząc, iż zapis ten stanowi niedozwoloną klauzulę umowną wskazywał na podobieństwo tych klauzul do klauzul zamieszczonych w rejestrze klauzul niedozwolonych pod numerem: 2459, 2451, 2458, 2370, 2360, 2260, 2208, 2206. W rejestrze tym pod numerem 2459 zamieszczono jako niedozwoloną klauzulę: „W przypadku niezawiadomienia Banku o zmianie danych adresowych, o których mowa w ust. 1, korespondencja wysłana przy użyciu dotychczasowych danych uznana jest za doręczoną” (wyrok SOKIK z 9 lipca 2010 r. sygn. XVII Amc 1784/09). Pod numerem 2451 zamieszczono klauzulę „Jeżeli Kredytobiorca nie zawiadomi Banku o zmianie adresu lub nazwiska, a wypowiedzenie wróci z adnotacją „adresat nieznan” lub temu podobną, Bank pozostawia w aktach Umowy pismo ze skutkiem doręczenia” (wyrok SOKIK z 24 marca 2011 r., sygn. XVII Amc 3229/09). Pod numerem 2458 zamieszczono klauzulę „Niezawiadomienie Banku o zmianie danych osobowych powoduje, że oświadczenia i zawiadomienia Banku kierowane według ostatnich posiadanych przez Bank danych i pod ostatni znany Bankowi adres korespondencyjny, uważane będą za doręczone” (wyrok SOKIK z 26 października 2010 r., sygn. XVII Amc 1260/09). Pod numerem 2370 zamieszczono klauzulę: „Niezawiadomienie Banku o zmianach, o których mowa w ust. 1 powoduje, że oświadczenie Banku kierowane do Posiadacza rachunku według poprzednich danych będzie traktowane za prawidłowo doręczone” (wyrok SOKIK z 14 lutego 2011 r., sygn. XVII Amc 2054/09). Pod numerem 2360 zamieszczono klauzulę: „Zmiany warunków prowadzenia IKE, wynikające ze zmian powszechnie obowiązujących przepisów prawa, nie wymagają wypowiedzenia i nie stanowią zmiany umowy o prowadzeniu rachunku, a informacje o tych zmianach Bank zamieszcza w komunikatach” (wyrok SOKIK z 10 lutego 2011 r., sygn. XVII Amc 732/10). Pod numerem 2260 zamieszczono klauzulę: „Niezawiadomienie Banku o powyższych zmianach powoduje, że oświadczenia Banku kierowane do Posiadacza rachunku według danych przedłożonych Bankowi będą traktowane za prawidłowo doręczone” (wyrok SOKIK z 11 grudnia 2009 r., sygn. XVII Amc 507/09), pod numerem 2209 zamieszczono klauzulę „Niezawiadomienie Banku o powyższych zmianach powoduje, że oświadczenia Banku kierowane do Posiadacza rachunku według danych przedłożonych Bankowi będą traktowane za prawidłowo doręczone” (wyrok SOKIK z 18 listopada 2010 r. XVII Amc 1790/09). Pod numerem 2208 zamieszczono klauzulę: „Wszelka korespondencja wysyłana jest przez Bank na wskazany przez posiadacza rachunku adres do korespondencji i uważa się ją za doręczoną po upływie 14 dni od daty jej wysłania przez Bank” (wyrok SOKIK z 1 grudnia 2009 r., sygn. XVII Amc 1789/09). Natomiast pod numerem 2206 zamieszczono klauzulę: „W razie zaniechania obowiązku niezwłocznego zawiadomienia banku o zmianie adresu, pisma wysłane do posiadacza rachunku pod dotychczasowy adres pozostawia się w dokumentacji rachunku ze skutkiem doręczenia, chyba że nowy adres jest znany bankowi” (wyrok SOKIK z 3 listopada 2010 r., sygn. XVII Amc 1783/09).

Zgodnie z art. 61 § 1 k.c., oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. W świetle powyższego, zapis § 12 ust. 2 umowy uznać należało za niedozwolone postanowienie umowne, które nie było dla kredytobiorcy wiążące (art. 385¹ § 1 k.c.). Niemniej jednak, dokonane przez powoda wypowiedzenie umowy kredytu nie mogło zostać uznane za skuteczne z innych przyczyn. W odpowiedzi na pozew pozwany zakwestionował dokonanie wypowiedzenia przez powoda, podnosząc w szczególności,

że nie zostało ono skierowane przez powoda na adres zamieszkania pozwanego. Z treści dokumentów złożonych przez powoda wynika, że wypowiedzenie umowy kredytu zostało zawarte w piśmie z dnia 28 maja 2015 r. (k. 39). Należy jednak zwrócić uwagę, że z kopii przesyłki złożonej przez powoda wynika, iż zostało ono skierowane do pozwanego na adres Rolnicza 4/112, (...)-(...) T.” (k. 40-44). Jest to zaś adres inny niż wskazany w umowie kredytowej adres pozwanego. Co więcej, jest to też adres inny niż adres lokalu mieszkalnego, którego zakup był kredytowany kredytem, którego dotyczy niniejsze postępowanie. Powód nie złożył zaś żadnego dokumentu, z którego wynikałoby, że pozwany wnosił o kierowanie dla niego korespondencji na ten właśnie adres. Z bazy PESEL wynika zaś, że pozwany pod tym adresem nigdy nie był zameldowany.

Powyższe nakazywało zatem uznać, że wypowiedzenie umowy kredytu nie zostało skutecznie doręczone pozwanemu. Powód nie złożył jakiegokolwiek dokumentu, z którego wynikałoby, że doręczył pozwanemu to wypowiedzenie, bądź też, że zostało ono skierowane na prawidłowy adres zamieszkania pozwanego (okoliczności te były zaś przez pozwanego kwestionowane). To zaś oznacza, że nie zaktualizowało się uprawnienie powoda do dochodzenia należności objętych postępowaniem. Podstawą faktyczną żądania pozwu powód uczynił żądanie zapłaty zaległości z tytułu kapitału kredytu i odsetek w związku z wypowiedzeniem umowy kredytowej. Skoro zaś umowa ta nie została wypowiedziana, żądanie pozwu podlegało oddaleniu. Brak było przy tym podstaw do zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda niezapłaconych do dnia wyrokowania rat kredytu, albowiem stanowiłoby to wyjście ponad żądanie pozwu (powód domagał się zapłaty kapitału i odsetek w związku z wypowiedzeniem umowy kredytu), a nadto ustalenie wysokości zaległych rat w oparciu o dokumenty złożone przez powoda nie było możliwe (należało więc uznać, że powód nie wykazał wysokości tej zaległości).

Już zatem z tego powodu wywiedzione powództwo podlegało oddaleniu. W tej sytuacji brak było potrzeby analizy pozostałych zarzutów sformułowanych przez pozwanego, w szczególności odnoszących się do przeliczania kredytu na walutę obcą czy sprzeczności umowy z przepisami prawa oraz zawarcia w niej niedozwolonych klauzul umownych.

To mając na uwadze, w punkcie 1. wyroku, sąd powództwo oddalił jako bezzasadne.

W punkcie 2. wyroku, na podstawie art. § 1 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, sąd przyznał radcy prawnemu S. K. kwotę 17.712 zł z VAT tytułem wynagrodzenia za pełnienie obowiązków kuratora ustanowionego dla pozwanego.

Jednocześnie sąd miał na uwadze, że koszty kuratora dla pozwanego wyniosły łącznie 18.499,20 zł (787,20 zł koszt ogłoszenia w prasie, 17.712 zł wynagrodzenie kuratora). Zaliczka uiszczona przez powoda pozwoliła na pokrycie tychże kosztów jedynie do kwoty 15.400 zł. To zaś uzasadniało, na podstawie art. 113 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, nakazanie ściągnięcia od powoda (jako przegrywającego proces) na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Poznaniu pozostałej części tej należności, tj. kwoty 3.099,20 zł, o czym orzeczono w punkcie 3. wyroku. Należy podkreślić, że koszty ustanowienia kuratora stanowią koszty sądowe (wydatki) z uwagi na treść art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, a w konsekwencji podlegają rozliczeniu w orzeczeniu kończącym postępowanie.

/-/ SSO Tomasz Józkowiak